

ostv. maks.

1. Prikaži Lewisovim strukturnim formulama sljedeće kemijske vrste.

kemijska vrsta	Lewisova strukturna formula
peroksidni ion	$\left[\begin{array}{c} \cdot\cdot \\ \text{O} \\ \cdot\cdot \end{array} - \begin{array}{c} \cdot\cdot \\ \text{O} \\ \cdot\cdot \end{array} : \right]^{2-}$
dikromatni ion	$\left[\begin{array}{ccccc} & \text{:O:} & & \text{:O:} & \\ & \parallel & & \parallel & \\ \text{:}\ddot{\text{O}} & - \text{Cr} & - \ddot{\text{O}} & - \text{Cr} & - \ddot{\text{O}}\text{:} \\ & \parallel & & \parallel & \\ & \text{:O:} & & \text{:O:} & \end{array} \right]^{2-}$
trijodidni ion	$\left[\begin{array}{c} \cdot\cdot \\ \text{I} \\ \cdot\cdot \end{array} - \begin{array}{c} \cdot\cdot \\ \text{I} \\ \cdot\cdot \end{array} - \begin{array}{c} \cdot\cdot \\ \text{I} \\ \cdot\cdot \end{array} : \right]^{-}$
molekula dušikova(IV) oksida	$\begin{array}{c} \cdot\cdot \\ \text{O} \\ \cdot\cdot \\ \parallel \\ \cdot\text{N} \\ \diagup \\ \text{O} \\ \cdot\cdot \end{array}$

za svaku točnu strukturu

0,5 bodova

2

ostv. maks.

- 2.** Popuni tablicu na temelju zadanih kemijskih formula ili imena kemijskih spojeva.

naziv kemijskog spoja	kemijska formula kemijskog spoja
<i>natrijev tiosulfat pentahidrat</i>	$\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \times 5\text{H}_2\text{O}$
bakrov(I) tiocianat	<i>CuSCN</i>
natrijev azid	<i>NaN_3</i>
<i>pentakalcijev hidroksid trifosfat</i>	$\text{Ca}_5(\text{PO}_4)_3(\text{OH})$

za svako točno rješenje

0,5 bodova

Napomena: Za $\text{Ca}_5(\text{PO}_4)_3(\text{OH})$ priznati i hidroksiapatit.

2

- 3.** Zaokruži slovo **T** ako je tvrdnja točna ili slovo **N** ako je netočna.

3.a) Molarna entalpija kondenzacije ima pozitivnu vrijednost.

T

N

3.b) Pri egzotermnoj reakciji u izoliranom se sustavu povećava temperatura sustava.

T

N

3.c) Molarni toplinski kapacitet je količina topline koju je potrebno dovesti 1 kg tvari da mu se temperatura povisi za 1 K.

T

N

3.d) Množinska koncentracija oksonijevih iona je 1000 puta veća u vodenoj otopini čija je pH-vrijednost 9 u odnosu na otopinu koja ima pH-vrijednost 6.

T

N

3.e) Fluorovodična kiselina potpuno je disocirana zbog slabe H-F veze.

T

N

3.f) Vodena otopina aluminijeva klorida kisela je zbog hidrolize.

T

N

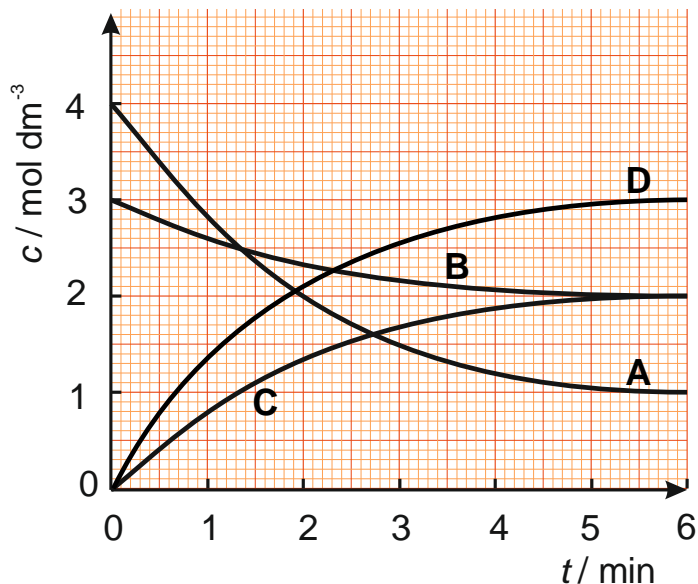
za svaku točno zaokruženu tvrdnju

0,5 bodova

3

ostv. maks.

- 4.** Dijagram prikazuje ovisnost množinskih koncentracija tvari **A**, **B**, **C** i **D** u reakcijskoj smjesi stalnoga volumena o vremenu.

- 4.a)** Napiši ravnotežnu jednadžbu kemijske reakcije.

za točno navedene reaktante i produkte

0,5 bodova

za točno određene stehiometrijske koeficijente

0,5 bodova

za uporabu oznake ravnotežnih pretvorbi

0,5 bodova

- 4.b)** Izračunaj kolika je konstanta ravnoteže kemijske reakcije iz zadatka 4.a), ako se promjenu promatra u suprotnome smjeru?

$$K_{\rightarrow} = \frac{c^2(C) \times c^3(D)}{c^3(A) \times c(B)} = \frac{4 \text{ mol}^2 \text{ dm}^{-6} \times 27 \text{ mol}^3 \text{ dm}^{-9}}{1 \text{ mol}^3 \text{ dm}^{-9} \times 2 \text{ mol dm}^{-3}} = 54 \text{ mol dm}^{-3}$$

$$K_{\leftarrow} = \frac{1}{K_{\rightarrow}} = 0,02 \text{ mol}^{-1} \text{ dm}^3$$

za točno izraženu konstantu ravnoteže

0,5 bodova

za točno izračunatu konstantu ravnoteže unaprijedne reakcije

0,5 bodova

za točno iskazane jedinice za konstantu ravnoteže

0,5 bodova

za povezivanje konstanti ravnoteže unaprijedne i unazadne reakcije

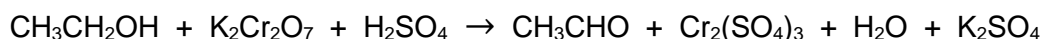
0,5 bodova

za točno izračunatu konstantu ravnoteže unazadne reakcije

0,5 bodova

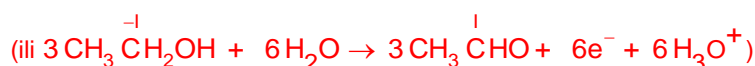
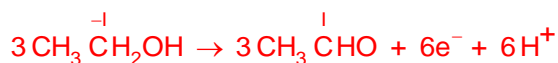
ostv. maks.

- 5.** Reakcija oksidacije etanola s kalijevim dikromatom rabila se u jednoj vrsti alkotesta. Kemijsku promjenu koja se događa u ovome testu opisuje sljedeća shema kemijske reakcije:

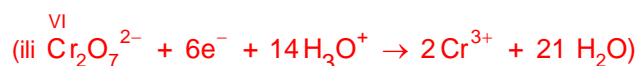

- 5.a)** Napiši zapise oksidacije i redukcije te ukupnu jednadžbu redoks-reakcije.

Oksidacija: _____

Redukcija: _____

Ukupna jednadžba redoks-reakcije:

za zapis oksidacije izjednačen po masi i naboju

0,5 bodova

za zapis redukcije izjednačen po masi i naboju

0,5 bodova

za ukupnu jednadžbu redoks-reakcije

0,5 bodova

Napomena: Priznati i točno rješenje bez naznačenih oksidacijskih stanja.

- 5.b)** Što daje narančastu boju početnoj otopini?

0,5 bodova

- 5.c)** Koju će boju poprimiti otopina nakon reakcije?

zelenu

0,5 bodova

- 5.d)** U kojem masenom omjeru reagiraju $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ i H_2SO_4 ?

$$n(\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7) = 1 \text{ mol}$$

$$n(\text{H}_2\text{SO}_4) = 4 \text{ mol}$$

$$m(\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7) = M \times n = 294,20 \text{ g}$$

$$m(\text{H}_2\text{SO}_4) = M \times n = 392,34 \text{ g}$$

$$m(\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7) : m(\text{H}_2\text{SO}_4) = 294,20 \text{ g} : 392,34 \text{ g} = 1 : 1,33$$

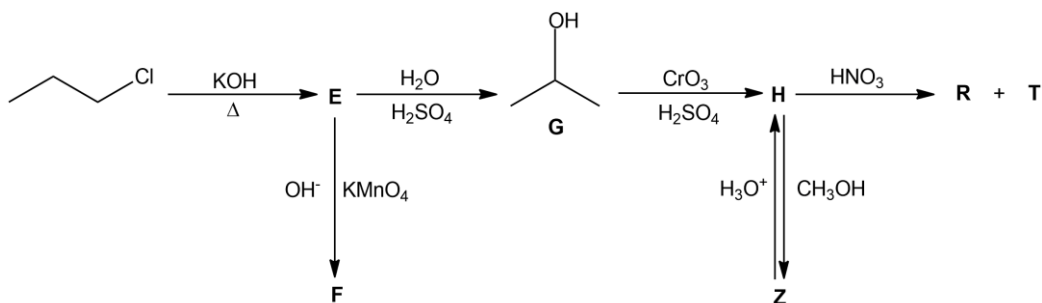
za točno izračunat maseni omjer

0,5 bodova

3

ostv. maks.

6. Na temelju reakcijske sheme odgovori na sljedeća pitanja.

6.a) Strukturnim formulama prikaži spojeve E, F, H, Z, R i T.

E	F	H
Z	R	T

za svaku točnu strukturu

0,5 bodova

6.b) Odredi oksidacijski broj atoma ugljika na koji je vezana hidroksilna skupina u spoju G.

nula

0,5 bodova

6.c) Kojoj vrsti reakcija organskih spojeva pripada reakcija nastajanja spoja Z iz spoja H i metanola?

nukleofilna adicija

0,5 bodova

ostv. maks.

- 7.** Grijanjem se kalijev klorat djelomice raspada na kisik i kalijev klorid. Zagrijavanjem 5 g kalijeva klorata masa se smanjila za 0,75 g.

- 7.a)** Jednadžbom kemijske reakcije prikaži raspad kalijeva klorata. Navedi agregacijska stanja svih reaktanata i produkata.

za točno navedene reaktante i produkte

0,5 bodova

za zapis izjednačen po masi i naboju

0,5 bodova

za korektno pripisana agregacijska stanja

0,5 bodova

- 7.b)** Izračunaj broj formulskih jedinki neraspadnutog kalijeva klorata.

$$n(\text{KClO}_3, \text{početno}) = \frac{m}{M} = 0,04 \text{ mol}$$

$$n(\text{O}_2) = \frac{m}{M} = 0,02 \text{ mol}$$

$$n(\text{O}_2) : n(\text{KCl}) = 3 : 2$$

$$n(\text{KCl}) = \frac{2}{3} n(\text{O}_2) = 0,01 \text{ mol}$$

$$n(\text{KCl}) = n(\text{KClO}_3, \text{raspadnuti}) = 0,01 \text{ mol}$$

$$n(\text{KClO}_3, \text{neraspadnuti}) = n(\text{KClO}_3, \text{početno}) - n(\text{KClO}_3, \text{raspadnuti}) = 0,03 \text{ mol}$$

$$N(\text{KClO}_3, \text{neraspadnuti}) = N_A \times n = 1,81 \times 10^{22}$$

za točno izračunatu početnu množinu kalijeva klorata

0,5 bodova

za točno izračunatu množinu kisika

0,5 bodova

za točno izračunatu množinu kalijeva klorida

0,5 bodova

za točno izračunatu množinu neraspadnutog kalijeva klorata

0,5 bodova

za točno izračunat broj formulskih jedinki neraspadnutog kalijeva klorata

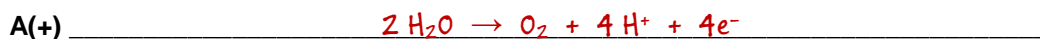
0,5 bodova

4

ostv. maks.

- 8.** Otopina kalijeva sulfata dobivena otapanjem 1 g te soli u 20 g vode podvrgnuta je elektrolizi tijekom 15 sati. Tijekom elektrolize korištene su inertne elektrode.

8.a) Napiši jednadžbe reakcija na elektrodama.

za zapis na katodi izjednačen po masi i naboju

0,5 bodova

za zapis na anodi izjednačen po masi i naboju

0,5 bodova

- 8.b)** Odredi potrebnu jakost struje da maseni udio kalijeva sulfata u otopini nakon 15 sati postane 20 %.

$$w_1(\text{K}_2\text{SO}_4) = \frac{m(\text{K}_2\text{SO}_4)}{m(\text{K}_2\text{SO}_4) + m_1(\text{H}_2\text{O})} = 0,05$$

$$w_2(\text{K}_2\text{SO}_4) = 0,20$$

$$w_2(\text{K}_2\text{SO}_4) = \frac{m(\text{K}_2\text{SO}_4)}{m(\text{K}_2\text{SO}_4) + m_2(\text{H}_2\text{O})}$$

$$m_2(\text{H}_2\text{O}) = 4 \text{ g}$$

$$m(\text{H}_2\text{O, elektroliza}) = m_1(\text{H}_2\text{O}) - m_2(\text{H}_2\text{O}) = 20 \text{ g} - 4 \text{ g} = 16 \text{ g}$$

$$z = 2$$

$$n(\text{H}_2\text{O, elektroliza}) = \frac{Q}{z \times F} = \frac{I \times t}{z \times F}$$

$$\frac{m}{M}(\text{H}_2\text{O, elektroliza}) = \frac{I \times t}{z \times F}$$

$$I = \frac{m(\text{H}_2\text{O, elektroliza}) \times z \times F}{M \times t} = 3,17 \text{ A}$$

za povezivanje masenog udjela s masom H₂O i K₂SO₄

0,5 bodova

za točno izračunatu masu vode u otopini nakon elektrolize

0,5 bodova

za točno izračunatu masu vode koja se reducirala/oksidirala

0,5 bodova

za točan izraz za jakost struje

0,5 bodova

za točno određen z

0,5 bodova

za točno izračunatu jakost struje

0,5 bodova

4

ostv. maks.

- 9.** Na stalku su tri epruvete označene kao **E1**, **E2** i **E3** i u njima su sljedeće vodene otopine:

epruveta	E1	E2	E3
otopina	NaOH	KOH	H ₂ SO ₄
V / cm ³	4,5	3,5	1,5
c / mol dm ⁻³	1,5 × 10 ⁻⁶	2,5 × 10 ⁻⁶	7,5 × 10 ⁻⁷

- 9.a)** Pomiješa li se sadržaj svih triju epruveta, doći će do kemijske reakcije. Izračunaj kolika će biti pH-vrijednost otopine nastale miješanjem cjelokupnog sadržaja svih epruveta? Pretpostavi aditivnost volumena.

$$n(\text{OH}^-, \text{NaOH}) = c(\text{NaOH}) \times V(\text{NaOH}) = 6,75 \times 10^{-9} \text{ mol}$$

$$n(\text{OH}^-, \text{KOH}) = c(\text{KOH}) \times V(\text{KOH}) = 8,75 \times 10^{-9} \text{ mol}$$

$$n(\text{OH}^-, \text{ukupno}) = n(\text{OH}^-, \text{NaOH}) + n(\text{OH}^-, \text{KOH}) = 1,55 \times 10^{-8} \text{ mol}$$

$$n(\text{H}^+) = 2 \times c(\text{H}_2\text{SO}_4) \times V(\text{H}_2\text{SO}_4) = 2,25 \times 10^{-9} \text{ mol}$$

$$n(\text{OH}^-, \text{suvišak}) = n(\text{OH}^-, \text{ukupno}) - n(\text{H}^+) = 1,32 \times 10^{-8} \text{ mol}$$

$$c(\text{OH}^-) = \frac{n(\text{OH}^-)}{V_{\text{ukupni}}} = \frac{1,32 \times 10^{-8} \text{ mol}}{9,50 \times 10^{-3} \text{ dm}^3} = 1,39 \times 10^{-6} \text{ mol dm}^{-3}$$

$$\text{pOH} = -\log \frac{c(\text{OH}^-)}{\text{mol dm}^{-3}} = 5,86$$

$$\text{pH} = 14 - \text{pOH} = 8,14$$

za točno izračunatu ukupnu množinu hidroksidnih iona

0,5 bodova

za točno izračunatu množinu vodikovih iona

0,5 bodova

za točno izračunati suvišak hidroksidnih iona

0,5 bodova

za točno izračunatu koncentraciju hidroksidnih iona

0,5 bodova

za točno izračunatu pH-vrijednost otopine

0,5 bodova

- 9.b)** Ako bi se u otopinu identičnu onoj u epruveti **E2** ubacio komadić aluminijske folije, došlo bi do kemijske reakcije. Prikaži tu promjenu jednažbom kemijske reakcije. Navedi agregacijska stanja svih reaktanata i produkata.

za točno navedene reaktante i produkte

0,5 bodova

za zapis izjednačen po masi i naboju

0,5 bodova

za korektno pripisana agregacijska stanja

0,5 bodova

ostv. maks.

10. U reakcijsku posudu volumena 15 dm³ stavljeno je 450 g kisika i 950 g sumporova(IV) oksida pri temperaturi 25 °C. Ravnoteža je postignuta kada je utrošeno 20 % kisika.

10.a) Jednadžbom kemijske reakcije prikaži reakciju sumporova(IV) oksida i kisika. Navedi agregacijska stanja svih reaktanata i produkata.

za zapis izjednačen po masi i naboju

0,5 bodova

za korektno pripisana agregacijska stanja

0,5 bodova

za uporabu oznake ravnotežnih pretvorbi

0,5 bodova

10.b) Odredi vrijednost konstante ravnoteže pri temperaturi eksperimenta.

$$n(\text{O}_2, \text{početno}) = \frac{m}{M} = 14,06 \text{ mol}$$

$$n(\text{SO}_2, \text{početno}) = \frac{m}{M} = 14,83 \text{ mol}$$

$$n(\text{O}_2, \text{utrošeni}) = n(\text{O}_2, \text{početno}) \times 0,2 = 2,81 \text{ mol}$$

$$n(\text{O}_2, \text{ravnotežna}) = 11,25 \text{ mol}$$

$$n(\text{SO}_2, \text{ravnotežna}) = 9,21 \text{ mol}$$

$$n(\text{SO}_3, \text{ravnotežna}) = 5,62 \text{ mol}$$

$$c(\text{O}_2, \text{ravnotežna}) = 0,75 \text{ mol dm}^{-3}$$

$$c(\text{SO}_2, \text{ravnotežna}) = 0,61 \text{ mol dm}^{-3}$$

$$c(\text{SO}_3, \text{ravnotežna}) = 0,37 \text{ mol dm}^{-3}$$

$$K_c = \frac{c^2(\text{SO}_3)}{c^2(\text{SO}_2) \times c(\text{O}_2)} = 0,49 \text{ mol}^{-1} \text{ dm}^3$$

za točno izračunate početne množine

0,5 bodova

za točno izračunate ravnotežne množine

0,5 bodova

za točno izračunate ravnotežne koncentracije

0,5 bodova

za točno izračunatu brojčanu vrijednost konstante ravnoteže

0,5 bodova

za točno iskazanu jedinicu konstante ravnoteže

0,5 bodova

4

ostv. maks.

11. Mravlja kiselina (metanska) jako je redukcijsko sredstvo.

11.a) Jednadžbom kemijske reakcije prikaži reakciju mravlje kiseline s bromom.

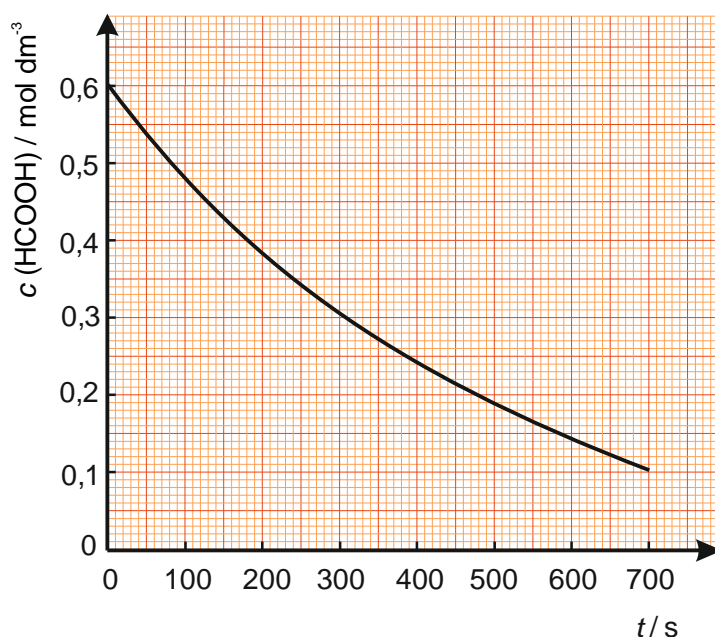
za točno navedene reaktante i produkte

0,5 bodova

za zapis izjednačen po masi i naboju

0,5 bodova

11.b) Mjerena je koncentracija mravlje kiseline tijekom reakcije s bromom. Na temelju podataka prikazanih na dijagramu izračunaj prosječnu brzinu trošenja mravlje kiseline u prvih 500 s reakcije.

$$\bar{v} = - \frac{\Delta c(\text{HCOOH})}{\Delta t} = - \frac{(0,19 - 0,60) \text{ mol dm}^{-3}}{500 \text{ s}} = 8,20 \times 10^{-4} \text{ mol dm}^{-3} \text{ s}^{-1}$$

za točno očitane koncentracije mravlje kiseline

0,5 bodova

za točno izračunatu brzinu trošenja mravlje kiseline

0,5 bodova

za točno iskazanu jedinicu brzine trošenja mravlje kiseline

0,5 bodova

Napomena: Priznati očitane koncentracije mravlje kiseline od 0,18 mol dm⁻³ do 0,20 mol dm⁻³, pa stoga i brzinu trošenja mravlje kiseline od 8,00 × 10⁻⁴ mol dm⁻³ s⁻¹ do 8,40 × 10⁻⁴ mol dm⁻³ s⁻¹.

11.c) Kako na brzinu navedene kemijske reakcije utječe povećanje energije aktivacije?

brzina reakcije se smanjuje

0,5 bodova

ostv. maks.

12. Konstante ionizacije sumporne kiseline iznose: $K_{a1} = 1000 \text{ mol dm}^{-3}$, $K_{a2} = 0,012 \text{ mol dm}^{-3}$.

12.a) Jednadžbama kemijskih reakcija prikaži ionizaciju sumporne kiseline.

za točno prikazane jednadžbe ionizacije po stupnjevima

2 × 0,5 bodova

Napomena: Priznaju se samo jednadžbe ionizacije s pravilno označenim strjelicama. Priznati i točno prikazane jednadžbe ionizacije s oksonijevim ionom.

12.b) Izračunaj pH-vrijednost otopine sumporne kiseline koncentracije $0,0030 \text{ mol dm}^{-3}$.

$$K_{a2} = \frac{c(\text{H}^+) \times c(\text{SO}_4^{2-})}{c(\text{HSO}_4^-)}$$

$$c(\text{SO}_4^{2-}) = x$$

$$c(\text{H}^+) = 0,0030 + x$$

$$c(\text{HSO}_4^-) = 0,0030 - x$$

$$K_{a2} = \frac{(0,0030 + x)x}{0,0030 - x}$$

$$x^2 + 0,015x - 3,6 \times 10^{-5} = 0$$

$$x_1 = 2,1 \times 10^{-3}$$

$$c(\text{H}^+) = 0,0030 + x = 5,1 \times 10^{-3} \text{ mol dm}^{-3}$$

$$\text{pH} = -\log \frac{c(\text{H}^+)}{\text{mol dm}^{-3}} = 2,3$$

za točno iskazanu konstantu ionizacije

0,5 bodova

za točno postavljene ravnotežne koncentracije

0,5 bodova

za točno izračunatu koncentraciju vodikovih iona

0,5 bodova

za točno izračunatu pH-vrijednost

0,5 bodova

3